

sem občutil. Bachove skladbe so ustrojene v smislu tedanje kulture in tedanjih godal. Da je poznala njegova doba vijoline takega tona, kakor ga ima Stojanovičeva, o tem sem prepričan. Vemo pa za gotovo, da ni poznala naših mogočnih koncertnih klavirjev. Da jih je Bach poznal in imel na uporabo, kakor mi, bi bil pisal drugače. A njegov klavir, ki se je ohranil in ga poznamo — hrani ga visoka šola za glasbo v Berlinu v svoji zbirki godal — je navzlic svojima dvema manualoma vendarle skromen, cvrčoč instrument, obsegajoč samo pet oktav. Spremljevanje na tem klavicimbalu je imelo samo namen, vijolinski part s harmonijo skromno retuširati, dočim ga je Bösendorferjev velikan brutalno utopil, dasi si je g. Štritof prizadeval, krotiti po svoji moči neugnani glas tega črnega brdavsa. Vsa intimna poezija je šla po vodi. Za spremljevanje starih kompozicij priporočamo vdrugo manjši klavir; bo še ta premoččen. Lepota ni v bobnečih glasovih, ki povzročajo, da brné šipe, ampak v lepi umerjenosti. Grški mojster Kafezijas je dal nekoč svojemu učencu zaušnico, ker je pel »forte« na nepravem mestu, češ, da ni lepo, kar je veliko, ampak veliko je, kar je lepo.

M. Bruchov 1. vijolinski koncert (op. 26) je iz polnoma drugega milijeja in mu pustimo tudi Bösendorferjev klavir za spremljevanje. Prišel je pač le zato na program, ker je postal nekako stalna repertoarska točka vseh goslarjev; dobra igra ga je napravila tudi ta večer še vabljivega, dasi je bil na koncu sporeda.

Pevske solo-točke, ki jih je pela gospa Negro-Hrastova, Čajkovskega »Hrepenenje« in »Smrt«, Puccinijeva »Molitev« iz opere »Tosca« in arija iz Bizejeve opere »Carmen« so dale umetnici priliko, da potrdi na novo, da se njen glas odpira in krepí, da se ona sama umetniško razvija. Prvi njen nastop je vzbudil nekaj bojazni, kakor da ni povse sigurna; drugi nastop je ta strah ponajveč razpršil. Menim, da je bilo to v zvezi z menjavo temperature, ki pri modnih toaletah ne ostane brez vpliva. Iz duše v dušo poje pevec ali pevka samo tedaj, ako ju ne motijo fizični občutki. Vokalizaciji bo gospa Negro-Hrastova nedvomno posvečala vedno vestnejšo pozornost.

Škerjančeva Jesenska pesem je moderna skladba zelo nadarjenega glasbenika. Vidi se ji pa, da se njen skladatelj ni še povspel do ravnovesja. Prav nič ne ugovarjam njegovi melodiji ali spremljevanju; nikakor pa ne najdem povoda za tak patos v izražanju in dinamiki pri kratki pesmici.

Spored v celoti je bil izmed najumerjenejših ljubljanskih programov. Ipak je bil več, nego dovolj obilen. Tartini in Bach, Valse ronde, Škerjančeva Jesenska pesem, Puccinijeva »Molitev« in Čajkovskega »Smrt« bi bile popolnoma zadostovale. Značilno in zanimivo je, da je izzval Stojanovičev »Valček« najburnejše priznanje. Pa pravimo, kako smo muzikalni!

Mantuani.

Koncert orkestralnega društva Glasbene Matice v Ljubljani.

Orkestralno društvo, ki se je pod okriljem in kot obstojni del Glasbene Matice ustanovilo meseca maja, je stopilo pred javnost s prvim zrelim sadom — prvim orkestralnim koncertom 9. decembra 1919. Bil je to lep, dostojen, povsem umetniški in za naš bodoči glasbeni razvoj mnogo obetajoč nastop. Orkester pod strokovnjaškim vodstvom konservatorijskega pro-

fesorja Karla Jeraja obstoji sedaj za enkrat iz samih godal: prvih in drugih gosli, viol, čelov in basov. Šteje okrog 40 članov. Upamo, da se našemu domačemu konservatoriju posreči sedanji godalni orkester v doglednem času izpopolniti tudi še z različnimi drugimi, za celotni orkester potrebnimi godali oz. godbeniki. Spored skladdeb, izvajanih na prvem orkestralnem koncertu, je bil prav dobro sestavljen in je nudil vsebinsko in oblikovno pomembna dela: Griegovo suito v starem slogu in dve elegični melodiji, Čajkovskega elegijo, Dvořakovo serenado in Boccherinijev menuet. Poleg godalnega orkestra je na tem koncertu nastopil tukajšnji kons. prof. Viljem Kopta kot virtuoz na oboi. Umetnik je iz svojega neznatnega instrumenta izvabil vse, kar je iz njega izvabiti mogoče. Naj bi njegov nastop pomogel tudi k temu, da se naš mladi glasbenonaradni svet posveti v večji meri kot do sedaj študiju oboe in pihal sploh. Naše občinstvo, ki resne koncerte semtertja omalovažuje, ki si zlasti ob koncertih naših dveh odličnih pianistov Ličarja in Trosta s svojo nezadostno udeležbo ni dalo ravno najboljšega spričevala, je koncert matičnega orkestralnega društva posetilo v nenavadno obilnem številu.

Stanko Premrl.

To in ono.

Iz Krekove zapuščine.

II.¹

Naslov, ki sem ga dal nastopnim vrsticam, ni točen. Če govorimo o zapuščini kakega pisatelja, si predstavljamo pod tem izrazom navadno literarna dela — dovršena ali samo pričeta — ki so bila pisana očitno z namenom, da pridejo v javnost, ali so vsaj sicer v zvezi z javnim slovstvenim delom dotičnega literarnega delavca. Pri stvarih, ki jih nameravam objaviti v tej razpravi, pa o tem ne more biti niti govora, da bi jih bil Krek namenil za javnost. Med njimi se nahaja n. pr. verz iz psalma 118. in en distih rimskega satirika Marcijala, ki ju je zapisal Krek očitno samo radi tega, ker je našel v njih izraz za svoje notranje razpoloženje. Naša »zapuščina« je nastala na ta-le način: Krek je bral na Brdu (pri Lukovici) pri svojem prijatelju gosp. župniku Slaku francoske in angleške klasike. Pečal se je tudi z madžarščino. Bilo je to dober mesec pred smrtjo, v poletju 1917, ko je bival poslednjikrat na Brdu neposredno pred odhodom na svoje zadnje potovanje: v Dalmacijo. Menda pravi Ciceron, da je treba brati vedno »cum stilo in manu«, mi bi rekli: »s svinčnikom v roki«. Tega se je držal tudi Krek, a na poseben način. On ni v knjigi mest, ki so ga posebno zanimala, podčrtaval, ampak si jih je izpisoval. Tako sem n. pr. lansko leto objavil v »Dom in Svetu« citat iz Flauberta (»Comédie de la mort«) o tem, kako naglo je po smrti človek na svetu pozabljen, ki si ga je izpisal Krek v izvorniku; očitno si ga je hotel posebno obdržati v spominu. Še večkrat pa je razvidno zanimanje, ki ga je posvetil Krek kakim pesmi, iz tega, da ni pesmi prepisal v izvorniku, ampak v prevodu, bodisi v prozi brez posebnega ozira na ritem in rimo, bodisi v verzih. Veselilo ga je poskušati, kako bi se izrazila dotična stvar v sloven-

¹ Glej »Dom in Svet« 1918, str. 164!